

FAQ vedr. specialpsykologer og specialpsykologer under uddannelse i børne- og ungdomspsykiatri og psykiatri

Er psykologer sundhedspersoner?

Ja, alle psykologer som er ansat på offentligt sygehus er sundhedspersoner i Sundhedslovens forstand, når de udfører sundhedsfaglige opgaver.

Har autoriserede psykologer selvstændigt behandlingsansvar?

Ja, autoriserede psykologer er selvstændigt ansvarlige for den behandling de udfører, også når behandlingen sker på delegation fra en læge.

Fører Styrelsen for Patientsikkerhed tilsyn med psykologer?

Nej, psykologer er autoriserede gennem Socialministeriet og Psykolognævnet er tilsynsmyndighed for autoriserede psykologer.

Hvis en autoriseret psykolog har tilsidesat eller ikke levet op til sine forpligtelser kan Psykolognævnet udtale kritik eller alvorlig kritik, iværksætte skærpet tilsyn, give et fagligt påbud eller et påbud om at lade sig underkaste en lægelig eller anden sagkyndig undersøgelse og medvirke ved kontrolforanstaltninger. Psykolognævnet kan desuden i særlige situationer fratage psykologens autorisation

Hvem behandler klager over psykologer ansat på et offentligt sygehus?

Klager over psykologers udførelse af sundhedsfaglige opgaver i Sundhedsvæsenet behandles af *Styrelsen for Patientklager* og afgøres af *Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn* på samme måde som klager over autoriserede sundhedspersoner.

Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn kan udtale kritik, udtale kritik med indskærpelse eller iværksætte sanktioner overfor en psykolog, på baggrund af dennes virksomhed inden for Sundhedsvæsenet.

Sundhedsvæsenets Disciplinærnævn skal orientere Psykolognævnet om afgørelser, hvor Disciplinærnævnet har udtalt kritik, udtalt kritik med indskærpelse eller iværksat sanktioner vedrørende en autoriseret psykolog.

Psykolognævnet skal tilsvarende orientere Styrelsen for Patientklager om afgørelser vedrørende en autoriseret psykolog, der virker i sundhedsvæsenet, hvor nævnet har udtalt alvorlig kritik, iværksat skærpet tilsyn, givet et påbud, eller midlertidigt eller endeligt frataget autorisation.

Må psykologer diagnosticere?

Ja, diagnosticering er ikke forbeholdt virksomhed.

Specialpsykologer opnår gennem deres uddannelse kompetencer der særligt kvalificerer til at varetage psykopatologisk diagnosticering

Må psykologer lave behandlingsplaner for patienter døgnindlagt på psykiatrisk afsnit

Ja, psykologer må gerne lave behandlingsplaner for indlagte patienter, men det skal ske efter bemyndigelse fra overlægen. For indlagte patienter gælder *psykiatriloven*, hvoraf det fremgår at overlægen har ansvaret for, at der op- stilles en behandlingsplan. Af Sundhedsstyrelsen vejledning på området fremgår det, at overlægen kan bemyndige en anden læge eller sundheds- person til at udarbejde en behandlingsplan.

Må psykologer lave behandlingsplaner for patienter i ambulat behandling?

Ja, psykologer må gerne lave behandlingsplaner for patienter i ambulat behandling. Psykiatrilovens regel om behandlingsplaner omhandler ikke patienter i ambulat behandling. Lovgivningen forhindrer ikke, at psykologer selvstændigt kan lave behandlingsplaner for patienter i ambulat behandling, men al behandling sker under et overordnet lægefagligt ansvar.

Må psykologer selvstændigt afslutte ambulante forløb?

I vejledningen om epikriser (vejledningsnummer 10036 af 30/11/2018) står der følgende: *Udformningen af epikriser kan overdrages til andre, men ansvaret for indholdet af epikrisen og stillingtagen til markering jf. afsnit om ansvar om markering af epikrisen, kan ikke overdrages.*

Dermed kan psykologer bidrage til eller udfærdige epikrisen, men stillingtagen til tydelig markering skal ske af den læge som har ansvaret for indholdet af epikrisen.

Må psykologer selvstændigt skrive statusattester?

Det kommer an på, hvilken type attest, det drejer sig om.

Attester, der er aftalt mellem Lægeforeningens Attestudvalg og diverse myndigheder og forsikringsselskaber (fx. LÆ 121), er *lægeerklæringer*. Da udfærdigelse af lægeerklæringer er lægeforbeholdt virksomhed med delegationsforbud, kan de ikke selvstændigt skrives af psykologer.

Hvis der er tale om en anmodning om en sundhedsfaglig status kan dette skrives selvstændigt af psykologer.

Hvilke opgaver må psykologer ikke udføre?

Opgaver, der kun må varetages af en læge (lægeforbeholdt virksomhed med delegationsforbud):

- Udfærdigelse af lægeerklæringer til offentligt brug

- Udfærdigelse af recepter
- Udfærdigelse af dødsattester
- Ligsyn til afgørelse af om dødsfald er indtrådt jf. Sundhedslovens § 178
- Klinisk undersøgelse af hjernefunktionen for at stille diagnosen hjernedød
- Beslutninger om iværksættelse, efterprøvelse mv. af tvangsforanstaltninger, jf. psykiatriloven
- Kosmetisk behandling

Hvilke opgaver må psykologer kun udføre på delegation fra en læge?

Behandlinger, som iflg. lovgivningen er lægeforbeholdt virksomhed, men som ikke er omfattet af delegationsforbud, og som derfor kan delegeres til andre faggrupper:

- Operative indgreb
- Bedøvelse
- Behandling med receptpligtige lægemidler
- Behandling med visse elektriske apparater

På hvilke måder kan delegation finde sted?

Delegation af lægeforbeholdt virksomhed kan enten ske som *konkret delegation*, dvs. i en konkret situation ved behandling af en bestemt patient, eller som *rammedelegation*, dvs. ved behandling af en bestemt patient eller en veldefineret patientgruppe, eller ved en veldefineret opgave/funktion.

Hvem har ansvaret for den behandling, psykologen udfører?

Al sygehusbehandling, dvs. behandling på såvel sengeafsnit som i ambulante enheder i sygehussektoren, sker under et overordnet lægefagligt ansvar. Det betyder konkret, at det er *den behandlingsansvarlige overlæge* (evt. klinikchefen eller cheflægen), der har det *overordnede* ansvar for arbejdstilrettelæggelse, kvalitet mv. for alle faggrupper, herunder at instrukser for delegeret arbejde er tilstrækkelige.

Autoriserede psykologer er selvstændigt ansvarlige for den behandling de udfører, også når der er tale om lægeforbeholdt virksomhed, som udføres på delegation.

Kan en læge blive gjort ansvarlig for en fejl, der er begået af en psykolog?

Ja, en læge kan gøres ansvarlig, men kun hvis psykologen udfører lægeforbeholdt virksomhed på delegation (jf. ovenfor) og fejlen skyldes mangelfulde retningslinjer og/eller vejledninger. Dette ansvar falder udelukkende på klinikchefen/cheflægen, hvis overordnede ansvar det er at sørge for, at personalet varetager opgaver de er kompetente til at varetage og har de rette instrukser. Hvis den enkelte læge vælger at delegerer opgaver, der ikke er beskrevet af klinikchefen/cheflægen i retningslinjer eller vejledninger, er det den pågældende læges ansvar, at psykologen ved den konkrete delegation er instrueret tilstrækkeligt. Psykologen har samtidig et selvstændigt ansvar.

Særligt om specialpsykologer

Hvilke faglige forudsætninger har specialpsykologer for at udføre opgaver, som tidligere alene blev varetaget af læger?

Specialpsykologer i psykiatri har ud over deres kandidatuddannelse en 2-3 årig autorisationsuddannelse inden de kan søge optagelse på den 4-årige årig videreuddannelse (bestående af 1 års introduktionsuddannelse og 3 års hoveduddannelse) med særlig fokus på psykopatologi og varetagelse af udrednings- og behandlingsopgaver i psykiatrien. Uddannelsen omfatter dels et teoretisk uddannelsesprogram (kurser) og dels en systematisk, superviseret klinisk uddannelse, der finder sted ved udførelse af klinisk arbejde på såvel almenpsykiatriske sengeafsnit som ambulatorier og specialafsnit. Hertil kommer fokuseret ophold i henholdsvis voksen- og børne- og ungdomspsykiatrien samt evt. andre (kortere) fokuserede ophold af særlig relevans. Uddannelsens forskellige elementer er beskrevet i en målbeskrivelse, og progressionen i uddannelsen dokumenteres løbende i uddannelsespsykologens logbog.

Forskellen i varighed imellem specialpsykologuddannelsen (4 år) og speciallægeuddannelsen (5 år) er begrundet i den omstændighed, at specialpsykologkandidaterne alene har fremmøde i dagtimerne, og derfor ikke, som lægerne, har afspadseringsfravær som følge af forskudt arbejdstid/vagtarbejde. Der er dog enkelte steder indgået vagtaftaler for specialpsykologer og specialpsykologer under uddannelse.

Hvad er specialpsykologers funktionsområde?

Praktiske psykopatologiske kliniske færdigheder i forhold til patienter i hhv. børne- og ungdomspsykiatrien og voksenpsykiatrien, herunder

- At varetage kliniske psykopatologiske undersøgelses-, behandlings- og forløbsplaner
- At varetage psykopatologisk diagnostisk udredning
- At varetage psykologisk behandling
- At medvirke til sikring af formidling, vejledning og behandling med henblik på at fremme psykisksundhed og forebygge følgevirkninger af psykisk sygdom.

Specialpsykologer har i kraft af specialpsykologuddannelsen særlige forudsætninger for at udføre disse opgaver, men alle autoriserede psykologer kan have det samme behandlingsmæssige ansvar og de samme faglige opgaver, under forudsætning af tilstrækkelig supervision og vejledning.